

MAZÁN TÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hónapontaiban átvéve:
Egy évre ..... 18 h.
Három évre ..... 50 h.
Egy évre ..... 30 h.
Három évre ..... 80 h.
Postán szállítva:
Egy évre ..... 24 h.
Három évre ..... 72 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfői és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

LXIII. évfolyam 34. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1917 február 11.

Búvárhajóharc és nemzetközi jog.

Írta: Dr Buday Gyula kir. kath. jogakadémiai tanár.

Conan Doyle angol író a The Strand Magazine-nak 1914 júliusi — tehát közvetlenül a háború ki-törését megelőzőleg megjelent — számában egy nagyon érdekes el-beszélést közölt „Danger!” (vesze-delem) cím alatt. Remutatótt arra, hogy már egy kicsiny, alig néhány tengeraltjáróval bíró állam is mi-lyen könnyen térdre kényszerít-hető a világhatalmi gőgjében elva-kult, de az el-őrendű élelmiszük-ségletek tekintetében koldus és nagy bevételre szoruló Angliát.

Ez az elbeszélés a szigetország-ban óriási port vert fel s a tenger-észet legjobbjai, közöttük Lord Charles Beresford vezetésével hét admirális, akiket a nagy angol lapok a kedé-lyek lecsillapítása céljából meg-zó-laltattak, sem tartva a dolgot egés-szen valószínűtlennek, nagy élel-miszér készletek (legalább három hó-napra?) felhalmozását ajánlották ha-tásos ellenszerül.

A hadviselő feleknek egymással szem-ben elfoglalt helyzete veszedelmesen kezd a Conan Doyle történetére hasonlítani.

Remélhetőleg mi is nemzetkőra elég-tétellel állapíthatjuk meg, mint a „Danger”-ben Sirius kapitány, aki kormányára megbízásából Anglia kőhezetősét keresztőlvitte, hogy a londoni bőrsőn és piacon a gabona- és más élelmiszerek a pontosan elbataló tor-pedőnek már néhány napi szorgalmas mun-kája után mielő rohamos emelkedőst ma-talnak.

A „Danger”-ben Amerika is szerepet játszik. Egy amerikai hajó kapitányának, aki a megőmédttatás ellen meslehető durva hangon tiltakozik, azt feleli Sirius: „Sorry, Captain, I have really no time for words.”

(S: j: áalom, kapitány nincs időm a vitát kezdeni.)

Mi is ezt feleljük amerikának. Sajnál-juk, nem vesztegethetünk több szót. Itt a sorrendő óra. Győzünk, vagy elveszünk. De nem viseljük tovább a rang erőszakolt táboru ak békés hajlandóságaink ellenére önkénytilig megheszesabbított nyomorúsá-gait. Becsületes jobbnak, amelyet békés kéz-fogásra nyújtottunk oda, tud ám itni is, még pedig nagyon büri Ha Wilson urtól, amikor a tékevel házalt, csakugyan a hu-manismus szelleme arólt. Ne iparkodják megőmédni ezt a halálos csapásra emelt jobtot. Ne házáljon most ugyanezen cég alatt háborúval Ne emlegessen annak, akit torkon ragdva fojtogatnak, pártajazabály-akat, udvariaságot, az érteke iránti bűnös ezerelemtől elvakulva, elfogultan magyarázót nemzetkőbi jogalkotó. Már egyszer tavaly, amikor hájtottunk kétszeri szavára, meg-fogta kezűnk. De most: Sorry, we have really no time for words.

Sirius kapitány, mikor angol hajók el-sőlyesztése céljából francia vizekre is be-merészkedik, s ott kiváló eredménnyel op-erál, azt mondja magában: „— but what did I care about . . . international law. The lawyers could argue about it afterwards.” (. . . de mi gondom a nemzetkőbi jogra. A j: pészok vitatkozzanak fölőtte majd azután.)

Mi nem helyezkedünk Sirius kapitány-nak a cél szemléletében kéteghivőtl helyes tengerész filozofájára, hanem szemőlyre vesszük az új helyzet nyorán feltoronyuló kérdőjeleket, amelyek válszt sürgetnek arra, hogy mit szől miközözökhez a nem-zetkőbi jog.

Angliával szemben tiszta a dolog. Anglia a középponti hatalmakat ki akarta ébésztetni. Tengeri szorokként korlátozta a semleges államok cégeinek a középponti ha-talakkal való kereskedelmébe. Egész a fi ketéig a szőrvány minden színében tőn-dőklő listáhat állított össze. Jaj volt annak, aki arokra rákerült Tetsőre szerint előltotta

ezt is, araszt is. Hadidőgárának nyilvánított s kővétől a fogpiszkálóig mindent. Vőrig zaklatta a semlegeseket, akutatta és vissza-tartotta azok postáit.

Egyesőval nem férfiasan, nyílt sisakkal, férfiak, katonák ellen akart harcolni, nem had-seregűket legőzni, hanem asszonyok és gyermekek ellen viselt hadat, fegyver s terőbatoroság villogó acélja helyett a rideg számítás s a kőhezetős gyáva csapdaja volt. S minden a szent humanismus nevében s a civilizáló védelmezőjének álarcá alatt. De szőpény J hn Bull szuntal alaposan el-számította megát. Nálunk meg az asszonyok-ban és a gyermekekben is acólosabb lélek lakik, mint a csatornántuli busisoseman-ek-ben. Majd vele izeltetjük meg előbb a ne-kők azant keserű kenyert!

A szőgőitőtt búvárhajóharc Angliával szemben nem egyéb, mint repressalia. A nemzetkőbi jog szentesíti a jogtalanágnak hasonló jogtalanággal való megőrlőását.

A nemzetkőbi jogszabályok a hu-manismus szellemé ől áhava azt kívánják, hogy a háboru hártékony hatással a hadrakelt se-regre korlátozassanak, hogy a békés polgári lakoság leh-tően megőmédtesék. E nek az alspeívnek érvényesőtlne kell itt is. Egy vá-rai körőkeríteni s a vőrsereget kőhezetős-sel megődásra kőnyzeríteni, elfogdott és kifogésatlan eljárás lehet de vajjon a háboru — bár kivételes állapot — szentesíti, szente-síteti s a békés polgári lakoságnak, asszo-nyoknak, kicsi gyermekeknek, személyválasz-tás nélkül egész országoknak kőhezetősét, halálai écsét?

A háboru joga nem ismeri ezt az el-fogdott hadieszközök között. Ez tehát egy jogtalan, egy durva hatalmi tény. Szőra szó-val, tette tettel, fegyverre fegyverrel szokás felelő Hatalmi eszkőzrel csak hatalmi esz-kőzrel lehet szembeállítani. Amidőn Anglia nem tiszteli velünk szemben a nemzetkőbi jogot, hogyan kívánhatja ő, vagy hogyan kívánhatj fogadatlans prókátora. Wilson ur, hogy mi papábat legőyünk a párcánál. A mi eljárásunk, amidőn a kőhezetős s a keres-kedelmi hajók elpusztításának eszkőzével,

Markovits és Weinberger cégnél

Telefon 11-09

raktáron lévő áru február hó 15-ig leltári árban lesz árusítva.

Különös figyelembe ajánljuk fehérnemű készleteinket, a legdusabb választékokban, valamint a napokban érkezett divat blúzokat és tavaszi kelméket! Olcsó méter árak! Mérték szerinti rendelések! Közismert jó női szabóság.

Telefon 11-09

mint represszával élünk, már különben is jogos, mert hiszen a nemzetközi jog a fentiek szerint a represszákat, mint visszatérítési eszközt — legyen annak tartalma egyébként bármennyire jogtalan eljárás — acseptálja.

(Nem is szólnak itt arról, hogy a kereskedelmi hajók, amennyiben felfegyverszettek, hadihajózámba mennek.)

A másik kérdés az, hogy milyen a viszonyunk a szigorított buvárhajóharc folytán a semlegesekkel szemben.

A semlegesség mai értelmében, mint jogi fogalom, a XIX. században fejlődött ki. Elvei részint az egyes államok semlegességi nyilatkozataiban, részint nemzetközi szerződésekben, az 1856 ikl párisi deklaráció határosaiban, legújabbban pedig az 1907 ikl hágai konferencia V. és XIII. sz. egyetemesében foglaltatnak. Meghatározzák a semlegesség állapotából származó általános jogokat és kötelezettségeket, valamint a semleges kereskedelem szabadságát, ennek feltételeit és korlátait megállapító elveket.

A semlegesek kereskedelmi érintkezése a hadviselő felek mindégükével szabad. Nem szabad azonban hadidugárut szállítaniuk a tengerzár (blokád) esetén a blokárosított tengerpart vagy kikötő előlük is el van zárva.

Ami a hadidugáru mibeállítását illeti, ez a kérdés a nemzetközi jogban teljesen tisztázva nincs.

Hugo Grotius a nagy nemzetközi jogi író különböztette meg először a kizárólag hadi célra szolgáló dolgokat (destination hostile) azoktól, amelyek béke és hadi-célra egyaránt alkalmasak. Ezen a megkülönböztetésen épült föl a modern nemzetközi jogban az abszolút és relatív hadi dugáru fogalma.

A nemzetközi jog afele hajlik, hogy a semleges hajók elkobását eredményező hadi dugárunak csak az abszolút hadi dugáruk tekintessenek.

Az abszolút, azaz kizárólag hadicélra szolgáló dugáruk pl. a fegyverek, lövegek, robbanó anyagok, hadfelszerelési tárgyak stb. Minthogy azonban a nemzetközi jog kötelező szabályt e részben nem tartalmaz, a hadviselő államok deklarációiban esetről-esetre szokták meghatározni, hogy mit tekintenek hadi dugáruknak.

Mint láttuk Anglia az 5 kiéheztetési politikájával az összes élelmi cikkeket a hadi dugáru listájára tette. Hasonló jogunk van nekünk is vele szemben. A semleges hajó ha ellene vét, kiteszi magát az elkobás veszélyének.

A másik a tengerzár kérdése. Erről az 1856 ikl párisi deklaráció intézkedik. E szerint a tengerzárnak, effektívnek, azaz hadihajókkal kellő erővel fentartottnak kell lennie a blokád elrendeléséről a semleges államoknak diplomáciai uton értesítést kell adni. A nemzetközi jog története nem ismer ilyen kiterjedést blokádok, mint amilyen Anglia blokádja a szigorított buvárhajóharc következtében. Nem ismeri a buvárhajók, mint blokároszó eszközök alkalmazását sem. Természetes, hogy e rendkívüli esetre nézve teljesen megnyugtató szabályokat benne fel nem találhatunk. De a buvárhajóknak, mint kisebb hajóegységeknek természete majdnem teljesen kizárja a tengerzár effektív voltát, akkor, ha a semleges hajókat a régi avult, az új harclesszakkal szemben már nem alkalmazható doktríná: követelmény, az előzetes figyelmeztetés után lehetne fennébe furni vagy a részükről elkövetett zártörésnek csak elkobzás lehetne a következménye. A központi hatalmak részéről elrendelt a a semlegesekkel következ ményekben (hajók elsüllyesztése) is kellően közölt tengerzár tiltó rendelkezés, amelyet épen a nemzetközi jogi szabályoknál fogva a semlegeseknek is respektálniuk kell.

Amerika feljajdulása a szigorított buvárhajóharc elrendelésén, a humanizmus stb. eroletése merő s. inészi pöz. Amerika és a többi semlegesek eljátszották az erkölcsi alapot a tiltakozásnak akkor, amidőn Angliá-

nak kiéheztetése irányuló zsarnokoskodása ellen egyetlen kemoly szavuk sem volt.

Miért nem panaszkodtak a szabad kereskedelem megbénítása miatt akkor, amidőn Németországról volt szó, a miért kezdte ezt a melódiát dudolni most, amidőn Angliának fáj miatta a feje? Miért nem méretek egyenlő mértékkel? Hiszen az igazi semlegesség ezt kívánja. S az igazság csak egyféle lehet.

Ugy látszik, az erkölcsi alapnak ezt a megfogalmazását érzik az európai semlegesek és nem ülnék föl Wilson ur szírén önekének, nem követik őt a diplomáciai viszony megszakításának a a háboruba való belekeveredésnek Scilla és Caribdis sziklai közé. Bőrök gyöngébb vagy erősebb tiltakozással is és nem hajlandók a dolgot úgy elhamarkodni, mint azt Wilson ur tette, aki nek a diplomáciai viszony megszakítására Amerikán még nem eszéa konkrét sörélem, elegendő oka nem volt.

Most válunk Sirius kapitány ur!

Mutassa meg ön a gögös kevélységnek, hogy a nagy Isten kegyelme, mely a mi igaz ügyünkkel van, elhozhatja a megalázó. a megsémmitő percet az ő részére is, mutassa meg a semlegeseknek, első sorban Amerikának, hogy a humanizmust, az emberiség ügyét a mi „szervezett barbárságunk“, amint Lloyd George angol miniszterelnök a legutóbb magát kifejezte, legjobban tudja szolgálni, mert visszahozza ennek a vérbőborult világnak elvesztett nyugalmát. Fogja föl kis hajója periszkópjában a jobb jövő derengésének első hajnalsugarát s rajzolja be annak édes boldogító képét sziveinkbe. Kapitány ur We have no time for words! Isten nevében, teljes gözzel előre — a béke felé!

A Kat. Nővédő Egyesület cipőkészítő tanfolyama.

Febr. 12-én és 13-án kezdődik a 2-ik kurzus.

Nem ütötték meg a reklám nagydobját a Kath Nővédő Egyesület hölgyei, hanem eselekedtek. Előrelátható volt a cipőinség, mely a télen a szegényekre szakad. A jó cipő ma már fényűzési cikk lett a kész lehetetlenség annyit pénzre előteremteni, hogy mindenki jó bőrcipőhöz jusson. Más módját kellett keresni a cipőgyomorság megszüntetésének és ezt a Nővédő Egyesület szerencsésen meg is találta. Fatalpu posztó-cipőkkel kell ellátni azokat, a kik bőrcipőt nem vehetnek maguknak és ezt akként kell kimódolni, hogy hiki magának omdáthassa a mag a cipőjét, a butégeket, gyermekeket pedig lássák el ilyen cipővel a jótékony lelkek a maguk kezemunkája árán.

És megkezdték a munkát. Estéket áldozták fel azok a hölgyek, a kik az első két tanfolyamon résztvettek. Az I. tanfolyamon 17-en, a másodikikon 11-en vettek részt. Készített a két tanfolyam összesen 140 pár kisebb-nagyobb cipőt, a melyek közül 50 pár a Haltenabergor cég ákirakati-ban látható.

Az első két kurzus január 3-án kezdődött és egymást felváltva hétköznaponként d. u. 5—8 óráig tartott. Febr. 7-án fejezték be a kurzust, a mikor is Eleméry Ferencné, a Nővédő Egyesület elnöknője az egyesület nevében igen meleg szavakkal mondott köszönetet a tanfolyamok vezetőjének, Mikussay Margitnak, a ki igazán pártatlan lelkesedéssel és önzetlen áldozatkészséggel vezette az első két tanfolyamot. A 6 órási munkássága, fáradhatlansága, kifogyhatlan jelleményessége tette lehetővé a tanfolyam sikerét. Példáján lelkesülve, hasonlóan csak a felebaráti szeretettől buzdítva, a munkatársak egész kis gárdija dolgozik most már a nemes célért. Eleméry Ferencné valóban az egész közönség háláját tolnácsolta Mikussay Margitnak, a ki áldozatos munkával a jótékonyágnak új teret nyújtott Nagyváradon. Ugyanakkor a Nővédő egyesület

munkakörére Eleméry Ferencné, a leánykőrösre pedig Kazinczy Mária bívta fel pár szóval a tanfolyamon résztvettek figyelmét.

A tanfolyam költségeire egy titkos alappal 550 korona került, a tandíjjal és adományokkal együtt pénzbeli bevétel volt 816 K 40 fill., kiadás 662 K 02 fill., maradt 154 K 38 fill. Magmaradtak azonfelül természetesen a második kurzus számára is az állandó befektetéseként szereplő kaptalék és más szerszámok. Az egyesület részére készült 60 pár különféle nagyságu fa- és posztó-talpu cipő, 16 pár felnőttek, 50 pár gyermek részére. Nagyban elősegítették a nemes munkát egyes előkező cégek (Zauberer, Fliegmann Ármin, Berna Jenő, Haas Fülöp,) a kik posztó, szövet, vászon, szőnyeg és butorszövet mintákat adományoztak. Különösen az utóbbiból készültek rendkívül sikerült baba-cipőcskék.

Ezek az igazán szép és praktikus baba-cipők különösen nagy tetszést arattak; legjobbat és legszebbet Márkus Rózsika és Tar Klementina készítettek.

Most ismét két tanfolyam kezdődik párhuzamosan. Február 12-én és 13-án nyílnak meg a vezetők Hannig Aranka és özv. Meluch Lajosné lesznek. A tanfolyamokon résztvevők tandíja egyenként 5—5 korona; ebből szerzik be a szükséges kellékeket. Minden résztvevő saját részére 2 és az egyesület részére is két pár cipőt tartozik elkészíteni. A tanfolyamok felváltva esténként 5—8 óráig tartanak egy hónapon keresztül. Részt vesznek:

az I. tanfolyamon: Sándor Albertné, Patekó Lenke, Sztachó Duó, Vas Lelka, Kolozsvary Margit, Pócsk Imréné, Reindl Lujza, K. Kas Böske, Tomm Barnáné, Lukács Ilonka, Hilf Ilonka és Szabados Pálné;

a II. tanfolyamon: özv. Lendvay Jánosné, Hollandy Józsefné, Darabont B. Iáné, Nagy Lajosné, Demeter Mária, Sárba Mária, Glodits Sándorné, Póloskel Gáborné, Berr

József, Szabó Józsefné, Osh Andrásné, Kocs Emma.

Mindkét tanfolyamra csak 12-12 résztvevőt vesznek fel.

A nővédi egyesület és a tanfolyamok vezetősége felkéri mindazokat, magánosokat és cégeket, akik a háziipari előkészítéshez alkalmas anyagokkal rendelkeznek, sziveskedjenek azokat a tanfolyamok átengedni. Ha ez náluk a célra ócska frakk, szalorruha, rossz egyenruha, férfiroha, reverenda, butorszövet, általában minden posztó vagy szövet maradék, amit az illető már nem tudna sem mire használni csak eldobnak, a Nővédi Egyesület azonban cipőt készít belőle és a jelentéktelen edényektől is segítséget teremt a szűk ölködének. Igazi türedőjük munkája ez, amelyből csak áldás fakad a nyomor körébe.

A cserdörség működése Bihar megyében.

Egy évben 772 nyomozás.

A VIII. számú cserdörkerület parancsnoka: Nemes Sándor Árpád ezredes tegnap teljesítette be Bihar megye elispánjában a megyében elhelyezett cserdörség 1916. évi közbiztonsági tevékenységéről szóló kimutatást. Kiderül ebből a kimutatásból, hogy Bihar megyében a cserdörseget 772 esetben vették igénybe, amelyből 759 esetben a cserdörseggel nyomozás eredményel is járt és csak a maradék 13 esetben maradt a nyomozás eredménytelen.

Az edes adata a kimutatásnak az is, hogy a megyében fellelő sértés, a királyi zászlójainak megsértése, hűtlenség, lázadás egy esetben sem fordult elő; a többi

büntettek és vétségek a kimutatás szerint így esznek meg:

Vallás elleni büntett és vétség előfordult 16 esetben, szemérem elleni büntett 1, rágalmozás, becsület sértés 11, élet elleni büntett 5, fegyveres erő elleni büntett és vétség 46, testi sértés 12, levéltok megsértése 1, megánlatsértés 10, lopás 235, rablás, zsarolás 10, síkhasztás 7, organdasság 55, csalás 9, idegen vagyon megrongálás 12, gyújtogatás 15 esetben.

Járásbíróságok hatáskörébe 40, közigazgatási hatóság hatáskörébe 178 eset utaltott át. A 772 esetből a még hiányzóak egyéb törvénybe ütköző vétségekre esnek.

Boros Béla tanár orosz fogoly.

Kilenc hónap után érkezett róla hír.

Boros Béla nagyvárdi községi polgári iskolai tanár a háború kitörésekor mint zászlós bevonult a gyulai honvédezzredhez. Csak hamar az orosz határra került, a hol átbarcolta a telet Szumay csapatában a résztvevő azokban a nagy és vérs ocsákban, amelyek dicsőséget szereztek a honvéd néznek.

Az 1915. év május 25-én vívott nagy ütközetben Boros Béla eltűnt. Századparancsnok sz elhunyt melegebben, vigasztaló levélben tudatta Borosnak Nagyváradon élő édesanyjával.

Azóta valóságos kinszenvedés volt a szegény öreg nő élete. Eleintén reménykedett, a várta, hogy valahogy csak hírt kap eltűnt fiáról. A napok teltek, hónapok jöttek, rőt az esztendő is eltelt, de a fiáért

szennvedő anya nem kapott semmi hírt, ami biztos adatot szolgáltatott volna fiáról. Hiába vigasztalták az ösmerősök, már már beletörődött, hogy fia ott lelta halálát a harcok során.

Az ösmerősök, jóbarátok minden utat és módot igénybevettek, hogy hírt kaphassanak az eltűnt tanárról: a semleges országok Vörös-Kereszt irodáinak értesítése mind azt a le-
verő értesítést küldték válaszul, hogy nem tudnak semmi bizonyosat Boros Béláról.

Szegény özvegy Borosné, kinek egyetlen öröme fiában volt, az imádságban keresett vigaszt az anyai fájdalomtól meggyötört lelkével. Óraszámra buzgón imádkozott már örökre elveszettnek hitt fiáért.

Az elmúlt szent karácsony estőjét lakásában egyedül, a feszület előtt térdelve imában töltötte.

Csak egyszer egyszer, mikor olvasott régen eltűnt katonákról, akik egy két év után adtak hírt a fogságból, derült fel lelkében a remény halvány sugara, hogy hátha az ő fia is él valahol a távol orosz földön ess a fogság keserű konyerét. De él.

A napokban aztán nagy öröm költözött a Borosok lakásába.

Távirat érkezett messze Ársziából, amely jó hírt, vigasztalást hozott Borosné szívének.

Stockholmon át, a Vörös Kereszt útján tudatta a fogolytábor parancsnoka, hogy Boros Béla a krasnojarski fogolytáborban van, él és egészséges.

Azóta Borosné boldogságtól eltelve várja a háború végét, amikor viszontlátja már elveszettnek hitt fiát a buzgón imádkozik a békeért.

SIK SÁNDOR KÖLTEMÉNYEIBŐL*

Nepfőirkek.

(A pécsi 10 eseknek.)

Nem a véreim, vége a dolognak,
Ezt is megértem, ma is este lett.
Szorítások a rossz barakk szalmáján
(Nem ha, ha nedves!) nekem is helyet.
Ott kint zubog a negyednapos eső
Ez holordul a szerbiai szél.
(Ha Istenem! Hát azok a testvérek,
Font, font, akiknek nem jut ma fődél!)

Ülünk a szalmán. Pislog a pipátok,
Nagyvéha szóltok egy egy csöndeset.
Nincs int embere szófia beszédnek,
Gondoltok inkább a szavak helyett.
A hangosokat megcsufolja mostan
Ez a siket nagy világtörtség.
Egy csoda terméit köztünk ma reménynek:
A ti nehéz, mély csöndességetek.

Nem hoz titeket harcok hősi láza,
Nem hirre, díszre ifju szomjuság,
Dobítás mámor búsza lobbanása,
Házastüzes, nehézléptű apák.
Ritt a pyerekép, sokogott az asszony
A nehéz szívek szere alatt:
Gammogva, nyögve, oly nehezen indult
A hosszú, hosszú katonavonatot.

* Most jelent meg az Élet kiadásában. 352. lap. Ára 5 korona.

Most is, tudom, hogy hallgatva piáltok,
A lelketek, jól látom, messze jár.
Az a szép, nagy hegy nem a Fruka Gors;
A baranyai drága, szép hatar
Kön, András bicsi, most Vasznotra gondol,
(A felesége, tudom nagy beteg,
A mai levél csupa szomorúság.)
Meg, hogy a szőlőt, azt ki metszi meg!

István bácsi a Pistájára gondol,
(Akkor született, hogy eljött ha: ú!)

Herváth Ferenc a Viki lányát szánja,
A szép u földjét Tóth tizedes ur.
Minden sóhajást tudok, merre schajt.
A rossz lámpában pislákol hangja.
Az ócska deszkát döngeti a szél.

Est a sóhajást, ezt a nehéz gondot
Nem segíljétek, öreg harcosok!
Holnap azért, ha ember kell a gátra,
Helyén lesz ott is mindahányatok.
Parancs ha szólna: pere és talpon álltok,
Nincs többet asszony, föld, jószág, gyerek,
Nem marad egyéb tornyos lelketekben:
A kötelesség és a becsület.

Domboru mellel, gyökerezett lábbal
Ti álltok itten, eleven sővény,
A Kérpátoktól le a Drinapartig
Körös körül az ország meggyűjén.
Vérét és busát védeni a földetek,
Az anyaföldetek, melyből rőtötök,
Mely vérét, lelkét tibeleték fertés.
Kemény, kővér föld a ti földetek!

Mikor megértünk hatán a halálra,
Az életség még egyet libogott,
Salvig hasított a fájás a földbe:
Ez a dobbeset termett titeket.
Tibennetek az anyaföld mosdult meg;
A föld szívéből sikoltok elő:
Bzonyosságul magának és az égnek,
Hogy van még benne új vér és velő.
(1915. febr. Pétervárad, sirinai erdő.)

Siró testvérnek.

Testvér, én érzem, a lelkem remeg,
Pillád nehéz, nagy könnyek égetik.
— Testvér, melletted áll a Krisztus.
Testvér, töröld le könnyeid

Nehéz, nehéz fojtó a fájdalom,
Ritül a szívem, mint az éj sőtéje.
Busan, bágyadtan, elapadtan:
Testvér, nézz föl a fényes égre.

Csaló a könnyesepp. Harag a halál.
Látom a lángját egy nagy fényességnek.
A szeretet nagyobb, mint a halál.
A szeretet az élet, élet.

A fájdalom óriás titka ez:
Itten csótol meg, ha a lelkünk reszket.
— Testvér, melletted áll Krisztus.
Testvér, csókold meg a keresztet.
(1910. márc.)

Nagy szőrmevásár! ritka alkalmi vétel

Előre haladt idény miatt a raktáron lévő összes muffok és boák n. m. skunk, nyest, alaskai róka, kék róka, vörös róka, pézma és mindenféle szőrme rendkívül olcsón kiárusítatnak. Kostüm kelmék, szövet és selyem blouzok, keztük és harisnyák legolcsóbban

Czillér Imre nagyáruháza.

Heves harcok a nyugati harctéren.

Berlin, február 10. A [nagyfőhadiszállás] jelentései:

Nyugati harctér.

Albrecht württembergi herceg hadseregénél az Iper-W dsaede arcvonalon, Rupprecht bajor trónörökös vezértábornok hadseregénél Artoisban, valamint az Anore és a Somme között a tüzérségi erők több ízben fokozott tevékenységet fejtettek ki. Angol felderítő csapatok és Saillytól délre erősebb osztagok a tüzelés védelme alatt előrenyomultak állásaink ellen. Mindent visszaverték őket.

A német trónörökös hadserege. A Maas nyugati partján déltől kezdő heves tüzelés hiusult meg. Hatásos tüzelésünkkel elfojtottunk egy támadást, amely a 304-es magaslat ellen készült. A folyó keleti partján a Boivre hegyháton meghiusult egy ellenséges század előretörése. Vauxnál, St. Micheltől északra egyik rohamosapatunk benyomult a franciák vonalába és fedezékeiket a megszálló csapatokkal együtt megsemmisített.

Fagy és változatlan helyzet az orosz és a román fronton.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg-vezértábornagy harcvonala. Sztaniszlautól északnyugatra tervszerűen véghezvitt vállalkozásunkkal 17 foglyot ejtettünk és 3 géppuskát zsákmányoltunk.

József főherceg vezérezredes harc vonal arcvonalán és Mackensen tábornok hadseregénél a helyzet a tartós fagyos időjárás folytán változatlan.

Macedóniai front.

A Vardar és a Doiran tó között időnként élénk ügy és akció.

Ludendorff, első főszállásvezető.

Tűz egy német gőzösön.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) A Renter ügynökség jelentései Cebuól: Hír szerint „Princessin Alize“ gőzös felülzetén, amely a „Nord Deutsch“ hajózási társaság tulajdonát képezi, tűz ütött ki. Miután a legénység elhagyta a hajót, a tüzet eloltották.

Német repülők sikeres útja.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff ügynökség jelentései: Német repülőraj 9-ére viradóra a Dänkirohen melletti St. Pooli repülőtelepre, Cooyra 66 bombát dobott sikerrel. Számos találatot figyeltünk meg. A repülőket sértetlenül visszatérték.

Sikereink Staniszlaunál.

Keleti harctér. Budapest, február 10. (Hivatalos.) Sztaniszlautól északnyugatra csapataink vállalkozása teljes sikerrel járt. Az oroszok árkaiba benyomult osztagaink 17 foglyot és 3 géppuskát zsákmányoltak.

Elfoglaltunk olasz árkokat Görznel.

Olasz harctér. Budapest, február 10. (Hivatalos.) A görzi grófságban csapataink éjjeli vállalkozásukkal elfoglaltak több ellenséges árokreszt. Súlyos, véres veszteséget okozva az olaszoknak, 15 tisztet és 650 főnyi legénységet elfogtak, 2 géppuskát, 2 aknavetőt és sok egyéb hadianyagot zsákmányoltak. A 85. (márcmarosszigeti) és a 87. (póliai) gyalogezred osztagainak, az alsóausztriai és bukovinai népfelkelő gyalogságnak kiváló része volt ebben a sikerben.

Délkeleti harctér. Budapest, február 10. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény.

Csalogatják Svájcot.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Azt hiszik, hogy az antant újból megkísérli, hogy Svájcot Amerika oldalára csábítsa. Svájc valószínűleg erre is ugyanolyan választ ad, mint a Wilson jegyzékére.

Hollandia válasza blokádjegyzékünkre. Elhárítja magáról a felelősséget.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A hollandi kormány az osztrák-magyar császári és királyi kormánynak átadta válaszáat a buvárhajóharcra vonatkozólag, amelyben kijelenti, hogy a királyi kormánynak továbbra is az marad az alapelve, amelyet a háború alatt állandóan érvényesített, az osztrák-magyar hadihajók által bekerített zónán belüli való minden lépésért a felelősséget az osztrák-magyar kormányra hárítja.

Aknára futott angol torpedóromboló.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik hivatalosan, hogy egy régi típusu torpedóromboló aknára futott és elsüllyedt. A torpedóromboló valamennyi tisztje elpusztult, a legénységéből ötven megmenekült.

Esti német jelentés.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) A Wolff ügynökség jelentései 10 ikón este: A Maas nyugati partján, a Somme északi partján, a keleti front több részén, a Vardar és a Doiran tó között élénk tüzérségi tevékenység volt.

Póstaforgalom Anglia és Hollandia között.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A hágai német követ közölte a holland külügyi kormánnyal Zimmermann államtitkár azon értesítését, amely szerint Németország hajlandó olyan intézkedések megtételére, amelyek Anglia és Hollandia között lehetővé teszik a posta szolgálatot.

MAYER ÖDÖN és Tsa.

villamos- és gázerőre berendezett ékszer ipartelepe

Nagyvárad, Színház-utca 4. szám alatt

Elfogad egyházi felszerelések tűz és galván aranyozását és ezüstözését. Készít drágaköves ékszereket, elfogad átalakításokat és javításokat.

!! Aranyat legmagasabb napi árban veszünk !!

A kivételes hatalom igénybevételéről szóló kormányjelentés tárgyalása.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 10.

A képviselőház ülését Szász Károly alelnök negyed 4 órakor nyitotta meg. Bejelentette, hogy Pethő Sándor és Károlyi Mihály gróf sürgős interpellációt jegyeztek be a szénhiány ügyében.

Az állami alkalmazottak segélye.

Kelemen Béla hosszasan megindokolja múltkor beterjesztett javaslatát, melyben az állami tisztviselők háborús segélyének természetben való kifizetését véleményezi. Indítványozza, hogy a Ház küldjön ki 15 tagú bizottságot, amely javaslatát megvizsgálja.

Tisza István gróf miniszterelnök válaszul kijelenti, hogy igazságtalanság tartja Kelemen azon vádjait, hogy a kormány köztudomásúan nézi a tisztviselők súlyos helyzetét. A háború előtt engedélyezett családi pótlék új, szociális gondolat volt, sajnos a bajokat nem tudtuk eliminálni. Kelemen indítványa egészenes ugyan, de messze túlbánsóna a hivatalos célon, ha az állami alkalmazottak segélyét természetben szociálizálták ki. Inkább *előző beszerzési forrásról kell gondoskodni részükre.* A kormány már gondolkodott erről. Magnyugtatta Kelemen, hogy a kormány ilyen irányban hajlandó foglalkozni a kérdéssel.

Kéri, hogy Kelemen indítványát ne fogadják el és tárgyalását vegyék le a napi rendről.

Asz elnök nem enged meg a vita folytatását.

A szavazáson a többség elvetette az indítványt és levették a napi rendről.

Ezután átérték a napirendre, a kivételes hatalom igénybevételéről szóló kormányjelentés tárgyalására.

Batthyányi a buvárhajóharcokról.

Batthyányi Tivadar gróf foglalkozik a jelentéssel. Hibáztatja, hogy a kormány nem költségvetést, hanem irredemnitást terjeszt elő. Hibáztatja a 6 óras ülést, mivel kizárja a képviselőket. Beszél továbbá Wilson multkori békesajánlatáról. O mint a béke fenntartása, követeli, hogy azal még a jövőben is foglalkozzunk. Az ő pártja nem osztja a háború felhívásait terjedését. Annál inkább felelősségre vonjuk az illetékes *magyarokat*.

Ani a szigorított buvárhajóharcot illeti, arra még nem nyilatkozik, meg kell várni az eredményt. Ha a szerkesztés nem változtatnak eddigi helyzetükön, akkor meg kell, de ha egy vagy több szemle az állammal szemben háborúba keveredünk, úgy vészterhes volna.

A miniszterelnök jelentését nem veszi tudomásul.

Győrfémolyi Szabó István támaszja a kormány nemzeti politikáját és követeli az örökös vámtörvényt. A miniszterelnök jelentését nem fogadja el.

Nincs szükség a választói jogra.

Serényi Béla szóal fel emután, a több kérdései (beszél), a delegációk nem funkcionálásnak végzetes hátsérő, továbbá szerinte az összefüggésességi törvényt úgy kellene módosítani, hogy a kijárási képviselők szigorúan megbízhatóságuk legyenek. Kijelenti, hogy a többek emlékeivel kapcsolatban olyat fog mondani, ami egyik párttal sem fog tartozni (és pedig azt, hogy a barátai levők választói jogának megadását pártterdekből ellenzi) az ellenzék szintén pártterdekből követeli. (Zupás.) Szerinte a fronton levő katonák nem a választójogra, hanem családjuk megélhetésének biztosítására gondol.

Kifejezi továbbá, hogy az állami üzemek vezetésére külön minisztériumot kell szervezni, amelyre túl vannak terelve a minisztériumok adminisztratív teendői. A delegációkat sürgeti. Beszél továbbá a főispáni állás bevezetéséről az alispánokkal szemben, azokról kivül még igen sok dolgot érint.

Ráth Endre (közleszó): Gyertünk más témára!

Kobak Kornél: Magának olyan sürgős?

Serényi befejezi beszédjét a nem fogadják el a miniszterelnök jelentését.

Ezután az elnök szünetet rendel el. A szünet után bejelenti a legközelebbi ülés tárgyszorozatát. A legközelebbi ülés 19-én lesz.

Interpellációk a szén miatt.

Amintek az interpellációkra.

Károlyi Mihály gróf és Pethő Sándor

a szénhiány miatt interpelláltak. És pedig — szerintük — nem azért van szénhiány, mert nincs szén, hanem mivel nem engedik meg a szén behozalát, holott Németországból van megrendelés részünkre. Károlyi szerint a szénhiány oka a kormány tehetetlensége, Pethő szerint az osztrákok céltudatosan, borsukból tartják vissza a szenet, mivel azt gondolják, hogy mi őket ki akarjuk éheztetni.

Harkányi miniszter válaszul. A kormány megtett mindent. Nemcsak itt van szénhiány, hanem Németországban is szénhiányok szén dőlgában, úgy, hogy zavaróak is voltak emiatt. A szénhiány oka a szénhiány és a rossz időjárás miatti közlekedési viszonyok. Igazságtalannak tartja a Károlyi és a Pethő vádjait.

Károlyi, Pethő és Harkányi újból felszólalnak, végül a választ a többség tudomásul veszi.

Papházy ezredes nem tudja, hogy él a fia.

Przemysl. Lóhust esznek. A gyöngéd férj. Azsias felé. Tobolszk. Az orosz cenzura hitványsága. Papházy nem tudja, hogy a fia él. Elszakított levelek és táviratok. Penelopé és fia.

A százegyesek csodás nyugalma a főváros intelligenciáján ezredes, Papházy Iván a háború kitörésekor a keleti hadtervezésért sárgapapirusz katonái élén, kik a nagy magyar alföldről szitttek az orosz sikégek felől ösörlő végeláthatatlan áradat elé, hogy feltartóztassák a pusztulást, s visszaverjék őri és halálos ellenségünk minden kísérletét, hogy a monarchia határain belül kerül hessen.

Przemyslig jutott a vitéz és kitérő katonája, a kit katonai képességei, vezető talentuma és kiváló ismeretei a vár védelmében előtérbe helyeztek. Végül kitérte a vár ostromát, végigszendvte mindazt, ami ma is minden magyar szívnek megilletődését ébreszt fel: az éhséget, nélkülözést, a mások szenvedésének rettenetes látványát, a viaszatlan helyzet minden fájdalmát s akkor, a vár elestével ő is fogságba került.

Elsikkasztják a leveleket.

Papházy Iván büszke lelke, amely ahogy is bezárta fájdalmait s mindazon nemese érzéseket, amelyekhez a külső világnak semmi betekintést nem engedett, nem engedte meg, hogy fogságból írt leveleiben panaszkodjék. Legteljebb, ha tette, a cenzura szigorítása ellen tett kifogást, de ezt ugyyszólván az összes magyar tisztok megtették s ez ellen panaszkodnak legtöbbször. A cenzura, úgy látszik, nincs nemzetiséghez kötve, egyforma az mindenütt. Felesége mindennap ír neki, különösen fiáról is, aki szintén ír neki, s annak dacára őt hónap óta egyetlen kártyáját se kapta kézhez a fogoly ezredes. Természetes, hogy minden levele tele van heves aggódalommal, különösen fiáért, kit már rég elesettnek tart a felesége éribetetlen halálgátása miatt. Kölesönösen táviratoznak egymásnak Nagyváradról Tobolszkba és viszont, a megszállott feltételek szerint, de se ő, sem a felesége soha nem kapták meg az utóbbi időben egymás táviratait. Diplomáciánk vagy a Vörös-Kereszt gyors orvoslást keresnének.

Przemysltől — Tobolszkiig.

Przemysltől leveleket írt Nagyváradon maradt feleségének, akit előkelő társaságunk szellemi kiválóságáért, asszonyi és anyai erényeiért egyformán becsül és szeret s a levelekben aggódó gondossággal, férfias lelkeknek minden erejével és találékonyságával juttolta azt a sorot, amely rájuk, vitéz vitézre szakadt a gyászos emléktű várban. E hallatlanul hősi, szerető lélek aktor is, amikor már csak lovak voltak egyetlen táplálékuk, csak enyit írt baba:

„Elsdtam mind a három lovamat”.

A vár feladása után körülbelül három hét múlva kapott Papházy Iván levelet férjéről orosz fogságból. A levél kelte a fogságba jutás napja: 1915 március 22.

Papházy Iván ezredes az oroszok tovább vitték. Első állomáshelye Tetjuschi volt, honnan nemsokára Tobolszkba került s ott van ma is. Onnan ad néha néha életjelet a hitvesi önfeláldozó türelemben méltó feleségének, aki gyermekével erős lélekkel várja a szabadító befejezést.

A tobolszki fogolytábor életéről keveset írt, az utóbbi időben az ott levő magyar foglyok sorsa, úgy látszik, jobbra fordult. Azt írja ugyanis, hogy most bent a városban laknak s régy más tisztársával három szobás lakást vett ki, ahol a körülményekhez képest (vagy a körülmények ellenére is) elég tisztesen vannak.

És az ezredesné? A görög sorstragédiák jajgató asszonya helyett egy férjhez méltó feleség él az egyik Rókósi uti ház második emeletén. Ez Penelopé s türelmesen várja az ő Odüsszeuszának visszatérését a nagy bolyongásból. Ő és fia. Ahogy meg van i va az Odüsszeuszban, nyugodtan, szépen, semmit el nem árulva. Csak az az igazi ember, aki fájdalmait s reményeit lelkébe jól elzárva hordja.

Háboruellenes mozgalom Amerikában

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: *Két nap óta elírasszák az országot propagandizáló iratokkal. Esetben felszólítják a polgárokat, hogy azonos tartalmu táviratot intézzenek Wilson elnökös. A távirat így szól:*

„A mi becsületünk nem forog kockán. Mi csak a békét akarjuk. A semleges országoknak mindent el kell követniök, hogy megkíméljenek bennünket a háborútól!”

Elsülyesztett norvég hajók.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A *«Storkog»* 2191 tonnás és a *«Sölbakon»* 2116 tonnás norvég hajókat elsülyesztették. Az utóbbinak kapitánya és 14 embere elpusztult.

A német blokádnak sikere.

Budapest, febr. 10. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A nagy hidegek be következtével most már biztosan lehet számítani az arkhangelnski kikötő befagyásával. Oroszország tehát automatikusan blokálna van. A keleti harctéren különben sem történhetnek nagyobb meglepetések, mert Oroszország nyári és téli hadjárataiban egy év alatt felhalmozott tartalékait teljesen felhasználta. Legalább fél évre van szükségük az oroszoknak, hogy nagyobb akcióba kezd-hessenek.

A blokádnak gazdasági következményei önmaguktól következtek be, amaz általános pánik folytán, mely a semleges és ellenséges magánhajózást megbénította. Amíg Anglia a kereskedelmi flottát katonáivá át nem szervezi, addig a legsúlyosabb gazdasági zavarokat nem lehet enyhíteni.

A katonai blokádnak következményei egyelőre nem tekinthetők át. Előrelátható, hogy a csapatok és a kőszén szállítását az angolok minden módon megkísérik. Ennek a küzdelemnek a kimenetelén dől majd el a blokádnak sorsa. Ezen a téren fogjuk látni teljes grandiozitásában az új szerű küzdelemet a hatalmas brit flotta és a ma már 2000 tonnás tengeralattjárói kis cirkálóik között. Ha a katonai blokádnak is sikerül, akkor a következmények csak a nyugati frontot érinthetik. Ha azonban nem sikerül teljesen, ha Anglia át tud hozni a csatornán néhány száz ezer végsőkéig elkeseredet angol katonát, ágyukat és kőszénét, akkor a világháború legrettenesebb napjai következnek. Anglia ideje ugyanis rövidre van szabva. Az idő: élet vagy halál. A következő néhány hét Anglia szövetségese, aztán azonban nincs tovább.

Nem érkeznek hajók a francia kikötőkbe.

Genf, február 10. Az Echo de Paris jelenti: A francia minisztertanács általánosan ülésén, hogy az ellenséges tengeralattjárózárnak kezdődő hatása ellen intézkedéseket határozzon el. A francia kikötőkbe érkezett hajók bejelentését általában eltiltották. Az uton levő gőzösök nagy része nem érkezett meg, ami a kormánynak fontos intézkedését teszi szükségessé.

Amerika nem szállít löszert.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Daily Chronicle jelenti Newyorkból: A legnagyobb amerikai löszergyártó szövetséget utasították, hogy a löszerek szállítását a négyesszövetség részére szüntesse meg és ezentul csak az Egyesült-Államok részére dolgozzék. A berni Bund jelentése szerint az orosz lapok egyáltalán nem örülnek a Németország és az Unio közti kitört konfliktusnak. Attól tartanak ugyanis,

hogy ha Amerika háboruba keveredik, az egész amerikai fegyver- és löszergyártó ipar csak az Unio szolgálatában fog állni. Mithogy Amerika és Japán közti állandóan nagy a féltékenység és bizalmatlanság, az orosz lapok aggódnak, hogy Amerika fegyverkezése esetén Japán is be fogja szüntetni a négyesszövetségnek fegyverrel és löszergyárral való támogatását.

Német repülők 5000 kg. bombája.

Budapest, február 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolf-ügyműködés jelenti:

A tiszta és látási viszonyokra nézve kedvező időben a francia harctéren repülők élénk tevékenységet fejtettek ki. Fontos pályaudvarokat, táborhelyeket, löszerraktárakat és lpartelepeket bombáztak. Összesen 5000 kilogrammnyi robbanó anyagot dobtak le és számos jó találatot figyeltünk meg.

Drágulhat e még a papír?

Hamarjában meg sem tudjuk mondani, hogy a háboru eddigi tartama alatt hányadszor vagyunk abban a kellemetlen helyzetben, hogy papírdrágulásról kell szólnunk.

Azt hisszük, hogy olyan állandóan és folytonosan aktuális témát, mint a papírdrágulás témája, nem komponált még író, vagy költő. Mert ez mindig aktuális, mert a papír mindig drágul. Az ok, az nem új, a papírgyárak indoklása mindig egy és ugyanaz és az eredmény is ugyanaz: újabb ár-emelés.

Legutóbb, tudjuk, újévi ajándékul ígérték az újabb drágulás. Január 1. ről azonban valami okból elmaradt.

Talán az elkeseredés, mely eleve felhangzott érdekelt fogyasztói körökben ellene, egy percre megállította. De csak egy percre, mert ima már az új év első hónapjában szárnyát borsongatja s amint szélnek bocsájtották híret, legalább is harminc százalékos további drágulás koválygot fölsítünk. Komoly és nem kőszén forrásból származik ez a hír — és mi mégis lehetetlennek tartjuk annak tartalmát.

Nem abban kételkedünk, hogy nem szeretnénk egy újabb és minél merészebb röptű árdrágítást behozni azok, akiknek az eddigi nagy nyereségük és hasznuk újabb meghatványozódását jelentené, hanem nem hiszünk ennek a hírnak azért, mert az már annyira vakmerő, annyira kihívó és oly nagy mértékben közérdektelenség volna hogy éppen ez okból fogva megvalósíthatatlannak kell tartanunk. Mert gondolkodjunk csak okosan.

Elvégre a papírt mégis csak végterméknek a nagyközönség és ma különösen igen tekintélyes részében az állam fogyasztja a különböző hivatalokban és vállalataiban. És azt nagyrészt nem úgy fogyasztják, a mint a gyáros kidrja, hanem kereskedő, ügynök által forgalomba hozva, nyomdaipar által feldolgozva. Ha kereskedőt, ügynököt kikapcsolhatnánk is, de a nyomdaipart már nem ugorhatjuk át.

A lehetetlenségig felszörfölt árak következtében azonban lehetetlennek válik a nyomdaipar működése s nem töltheti be azt a mellőzhetetlen és nélkülözhetetlen szerepét, amely természet szerint, ipara alapján a papírfogyasztásban megilleti.

A költségszerű nehézségek, megszorított közterhek, megdrágult életviszonyok, munkásaink felémelt pótlékai stb., stb., oly nehézségeket állítottak már eddig is a nyomtatványgyártás megsemmisítéséig, hogy ha most egy további 30 százalékos, vagy bármely fokú papírdrágulást hoznak be, az oly mérvű zavarokat fog maga után hozni, hogy menten ki fog tünni a további papírdrágítás kőskártekegy volta.

Ki fog ez tünni oly mérvben és formában, hogy a legnagyobb mértékben provokálni fogja az immár tovább nem halasztható radikálisabb államhatalmi beavatkozást.

Ezért vagyunk hajlandók tanácskozva fogadni a harminc százalékos újabb drágítás híret.

De ha mégis mint pozitív kísérlet tekintetünk, érdekelünk, az állam és a fogyasztó közönség érdekelni parancsoló kötelességtént fogják azzal szembeállítani azt a szükséges ellenszert, amely végre szabályozni fogja a mértéktelen haszonkeresést. Mert az az egy bizonyos, hogy amikor a most elfogadott vasuti hadi adó és a szállítási okiratok illetékének felémelése amugy is drágulást jelentenek, — még a papírgyárak haszonnövelését célzó további drágítást már ki nem bírná a közönség.

Poloskairtó **NOXIN** biztos szer-
Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag
Farkas István Apolló drogeriájában Bé-
kőcsy-ut 7/B.

Pulyka vásár a piacon.

Amikor a fogalmazó árul.

A napokban történt. A Szent László tér piacán nyüzsgött a vásár népe, már amennyire a háborús időben nyüzsgői szoktak a piacon. Nagykezdős falusi nének és zuzmarás bajszu bákecsés öreg parasztok árulták a baromfiak válogatott fajait. Csirkét, tyúkot, libát, pulykát, — nem is kellett nagyon tekinteni az emberekre, egy-kettőre akad vevő mindegyikre. A rendőr, aki a maximális árak előformába öntött kifejezése, tekintélye egész súlyával tekint végig táborán, amely a hideg miatt táncolva köti meg tiszteit.

Egy öreg falusi atyafi pulykát árul, nem valami hatalmas példányokat, maximális árak nem lehet több 25 koronánál, de az öreg paraszt szemében igen megnövekednek a pulykák, ami abból gyanítható, hogy 40 koronáért kínálta fel eladásra. A népek pedig igen megörültek a pulykának s nem igen sokalták a 40 koronát. Az öreg már is boldog mosollyal gondolt azon szép ragyogós bankókra, amelyek a 14 darab pulykának eladása után pénzszeszakóját lesznek hivatva kövérre dagasztani.

De jött a végzet. Egy magas termésű, szikkes, erélyes tekintetű férfiú személyében, aki érdeklődéssel állott be a vásárlók tömegébe.

— Hogy a pulyka? — Kérdezte meg a vásárt.

— 40 korona, leltem tekintetes ur! So több, se kevesebb egy fillérral sem.

— Nem addig az bátyám, veti oda a szikkes ur, gyereünk csak a pulykával ide a hatósági boltba, majd ott lemérjük, aztán maximális áron szépen eladjuk.

Az öreg megvakarta a tarkóját, de hát menni kellett, mivel a rendőr is előjött az erélyes uriember parancsoló szavára, aki pedig nem volt más, mint *Biró József* rendőrfogalmazó. A fogalmazónak éppen rövid szabadideje volt, azt felhasználta egy kizsákosra.

A városi üzletben lemérték a pulykát, *Biró* fogalmazó aztán szép sorban maximális áron eladta a jelentkezőknek 25—27 koronáért darabját, amennyit nyomtak. Az atyafi ismét csak a tarkóját vakargatta:

— Már én ebbe nem egyezem bele, leltem tekintetes ur! Én ezir törvénybe megyek! Csak azt nem tudom, hogy még hivatalba menjek panaszra?

— Hát bizony bátyám említett csak a sóhivatalba mehet! — utasítja az öregot a rendőrfogalmazó.

Mikor aztán vége volt a vásárnak, odanyújtja neki a pénzt.

— Mán kirem, olyan keveset nem fogadok el, ellenkezik az öreg.

Biró fogalmazó vállat vont és már tette zsebre a pénzt, hogy a hatóságnál lehető helyezze.

— Hát ugyis jó!

— Akkor mán inkább tessék csak ide adni azt a kis pénzt! De kifiguráztak a szegény emberrel.

Es a története egy hatósági vásárnak, amely elég gyakran megismétlődik hasonló formában a piacon.

Egy millió dologtalan magyar asszony.

Hogy ment tönkre dinnyekivitelünk?

Rudinal *Molnár* Istvánnak kiadó munkája jelenti meg a Szent István-társulat kiadásában: „A kisközgazdaság a háború alatt és azután.” A 2 koronás, díszesen kiállított, könnyen olvasható szép betűtípussal nyomtatott könyv a termelés előmozdítására ad jó tanácsokat és kipróbált tanácsokat, a zöldségtermelésen kívül az állattenyésztés hűtőreibe is beavatja az olvasót. Ez a hasznos könyv óva inti a tehéntulajdonosokat, hogy fejős tehensiket eladják, mert jó tehenet nem vehetnek semennyiért sem.

Az emberbaráti és keresztényi kötelességek ellenére uralkodó élelmiszerhiányra kikutatása után az itthonmaradt asszonyok fontos szerepéről szól a pompás könyvecske.

Pestmegyében az otthonmaradt hitvesek és leányok a gazdaságban majdnem minden feladatukat elvégezték eddig is a háború óta és erélyesen szorgalommal igyekeznek minden általuk megbírt munkákat végezni a jelenben is. Díszet nekik és elismerés! De van ebben a jó földjéről híres magyar Kánaánban sok olyan vidék is, ahol a háborúban küzdő férfiak feleségei — a hadisegélyvel támogatva — eddig nem nagyon esélykedtek még az általuk jól elvégzendő gazdasági munkákban sem; sőt a háború óta dologtalanabbak lettek, mint azelőtt.

Egyáltalában a magyar alföld egy nagy részén körülbelül egymillióra tehető a száma azoknak a földművelésügyihoz tartozó asszonyoknak, akik — régi elvük szerint — férjhezmenetelük után már megszűnő munkát tartják a munkát és úgy vélekednek hogy őket már most férjhez kötelesek eltartani — dolog nélkül is. Ezek az egész delutánt a ház körül szorgalmasan dolgoznak, szorgalmasan elvégzik a munkát, mialatt házikertjüket a dudva veri föl.

Egy millió erős, munkabíró, de helytelen nő! Meg kimondani is borzasztó! Mily sikert tudnának ezek felmutatni, ha csak házikertjeikben a zöldség- és főzelékek termesztésével foglalkoznának! Saját házi szükségleteiket bizonyára egészen előállíthatnák, sőt a feleslegből még pénzeltetnének is. Isten és önmaguk ellen való vétkeket követnének el, ha a régi tanyai élet móddal most — a háború keserves napjaiban — nem szakítanának és hozzá nem látásukkal jobb táplálkozásukat is biztosító munkához! Hívat és reménytelen akarom, hogy a magyar nők kivétel nélkül most akarjanak lenni a háborúban oly hűsiesen küzdő férjhez, fivéreikhez; buzdósággal, teljes erejükkel fogják tehát abba a fontos munkához, mely valamennyiüket az éhhalál szörnyétől lesz hivatva megmenteni. Aki ezen hazafias és családja iránti kötelességgel kivonja magát, aától az illetékes hatóság joggal vonhatja meg a törvény által engedélyezett hadisegélyt, amely nem a kényelem, a lustaság előmozdítása végett osztatik ki, hanem a megélhetés biztosítása végett. Kétszeresen meg kell tehát most — ezen szomorú időben — az irás ama szavait fontolni, hogy „aki nem dolgozik, az ne egyék!”

Nem kevésbé szenzációs a könyvnek az a része, amely leleplezi, milyen manipulációk miatt ment tönkre dinnyekivitelünk.

Azok a dinnyehalmok, írja, amelyek a piacon találhatók, nem valami nemes, fajtisza dinnyék, hanem „kóty” ok. Nincs azokban cukor tartalom, sem finom íz, ha-

csak egyik másikban a megérezhető ugorkást ilyennek nem képzeljük!

A magyar földműves ezt a „kótyot” szereti s mert ez nem képes és művelésében sem támaszt nagyobb igényeket, hát ezt termeszti nagyban a városi fogyasztó közönség nem nagy öröme, de sőt szomorúságra, mert oly magas áron sózza azt az elfajzott korcsot a vevő nyakába, amely áron nemes fajdinnyét is kellene jogosan kapnia!

A földművelésügyi minisztérium eselőtt nyolc tíz évvel úgy akart segíteni ezen az állapotban, hogy az állami telepeken termesztett fajtisza és nemes dinnyék magját ingyen adta a kisközgazdaság, ugyanannyi kótymag beküldése ellenében, sőt a magvakat ingyen kieszérelte. Ezt az intézkedést azonban nem koronázta siker, mert kevesen vették ezt a kedvezményt igénybe és akik kaptak is jó magot, az így termesztett dinnye nem tetszett nekik minden nemes tulajdonsága mellett sem; mert nem volt olyan nagy, mint a kóty és nem termelt annyit.

A mi dinnyetermesztő földművelésünk kapzsisága bámulnivaló e tekintetben. Rosszabbat termelni és a rosszért mégis nagy árakat követelni — ez az ő elve. Mint aki a kertészeti és gyümölcsösügyi ügyeket 15 éven át vezettem a minisztériumban, elég alkalmam volt látni eme kapzsiságok káros következményeit.

Híres rendeletet kellett kiadni az ellen a kvalifikálhatlan eljárás ellen, amelyre *Havas* és *Jásznagykuaszolnok* megyében jöttünk rá, mely szerint a még éretlen görögdiannyét kenyérsütés után a kemencébe rakták és így érelték meg kényszerítve. A hűs így vörös lett a görögdiannyénak, de teljesen ízetlen volt.

Azután arról sem lehetett még pénzbeli jutalmak árán sem leszoktatni földművelésünket, hogy a görögdiannyeféléket ne szegélyezzék körül közönséges, vagy mízsás marhatókkal. Biztók továbbra is tökre vették körül görögdiannyeféléiket, mert elfajzsa utján nagy dinnyéket kaptak, habár rosszakat és igen kevésbé édeseket. Ezekkel az eljárásokkal odavitték a dolgot, hogy az egykor híres magyar dinnyéről már hallani sem akartak a külföldön.

Dinnyekivitelünk, amely pedig *Bécs*, *Prága* és *Breslau* felé tekintélyes volt, tíz év óta már majdnem teljesen megszűnt.

Ezen állapotban segíteni nézetem szerint csak szigorú menetrendű intézkedés útján lehetne, vagy pedig nagyobb dinnyetermesztő szövetségek létesítése által, amelyek a piacon kelnének versenyre a parasztkótyokkal.

A hasznos, jó és ajánlható könyvnek a sertes, kecske és baromfi-tenyésztésre vonatkozó adatait bárki könnyen ellenőrizheti.

Megvettem egy nagy mennyiségű

eredeti berlini szabású finom szőcs és

silkos mellfűzőt

és azokat igen szolid áron bocsátom

nagybecsű vevőim rendelkezésére.

Kesztenbaum Juliska

fűzőszalonja Nagyvárad, Rákóczi-ut 6 sz.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függyöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kote festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműhelyében Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14—69.

HIREK

A dohány.

Mennyi érzés, mennyi bánat, gyönyör, vad öröm és kínzenvedés van e szóban. Ne jöjj ki a kávéházból, ó olvasó, jobb annak ablakából nézni, hogy kapcsokodnak egymás nyakába az emberek, pofoszkodnak, ordítanak, egymás hátán dobolnak, szóval: körülbelül telakodnak. Azaz: ezt a goromba szót mégse illik rákenni ezekre a csendesen, türelmesen várakozó polgároknak. Nem. Csak finoman várakoznak, smint illik. Ne fáradj oda, könnyeim kísérik utadat.

Hidd el, hasztalanul fáradsz, ha részánod magad. Mire bejutsz (ez a kérdés bizonytalan) de mordjuk, sikerül benyomzkodni, ott állsz szeptimordóan a trafikos előtt, ki azelőtt boldog volt, ha vettél tőle szivart. Ő, ha eddig jutottál, (ez oly energóra és bátorságra vall, mely előt járva huncym le szempillámat), ne bizakodj el s ne bicúd sokra férti esődet. Bármilyen körülményben és megindulásban eseteked sorozat, hiába hivathozol argumentumbént rongyos kabátodra és lyukas cipőtalpadra: érdemidre és kopasz fejedre, jogsidra és a trafikos kötelességeire, a háborura és „szerecsék egymással” szólásra, s arra a husz évre, amely ellett, míg bejutottál. A lepergett évek nem érdemek. Szivart, cigarettát szimlésekre se kapsz, s ha a Tiszántúrra hivathozol, hogy ott olvastad, ki mikor és mennyi szivart kapott, akkor még ugyancsak kapsz, hanem úgy végnak kupán a rollóhúzóvassal, hogy gyerge szemid előtt rajokban vonulnak fel csillogó, hosszufarku füstökösök, lakodalmas táncol.

Szivar helyett miért képted ezt? Éppen abban a pillanatban mertél szivart kérni, mikor a trafikosné (ragyos asszony!) már a 2. urokáját méltóztatta a szivaradás titksiba beavatni. Mindentüvé ha bekopogtatsz, későn érkezel. Késő, nincs már szivar, nincs dohány. Csakugyan késő? Hogy elmúlt az idő, nemcsak a trafikosné vénült meg, hanem én is, aki fiatalon kezdtem s közben agglégény lettem.

* Személyi hír. Dr. Hoványi Géza udv. tanácsos, országgyűlési képviselő Nagyváradra érkezett.

* A Kath. Kőr mai sétahangversenye. Már már jeleztek, a Kath. Kőr ma vasárnap délután 5 órakor a Szt. László teremben a Kath. Növédő egyesület anyja és csecsemővédelmi intézete gondozásában álló hadiárva és hadbavonultak hozzátartozói javára sétahangversenyt rendez, a melynek változatos műsorát Scharf Károly a honvédszenekar répszerű karnagya állította össze. A honvédszenekart ez alkalommal Scharf fogja dirigálni, az ő ismert művészetével. A műsor úgy van összeállítva, hogy képviselve van ott az opera, a magyar és a klasszikus orchestraális zene. Közkiánatra bevezető számnak Scharf „Hódolati kórusnémeti induló”-ja lett programba véve, a melyet a múlt alkalommal olyan kedvesen fogadott a publikum. Közreműködik a hangversenyen Vojkó Péter berlini hegedű-

művész és tanár is, a ki a legutóbbi sétahangversenyen is játszott nagy sikerrel.

A teljes műsor a következő:

1. Erkel Ferenc: Hunyady László nyitány.
2. Scharf: Farsangi virágok. Keringő.
3. Shverdsen: Románok. (H. szedüre)
4. Verdi: Nagy ábránd a „Traviata” c. operából.
5. Scharf: Koronázási hódoló induló.

Belépti díj nincs, önkéntes adományok a hadiárvaik javára köszönettel fogadtatnak. Fenntartott helyek ma délig a Kath. Kőr háznagyánál megválthatók.

* Csökbentik a vasúti forgalmat. Budapestről jelentik: A Magyar Államvasutak elnöksége hivatalos közleményt adott ki, a mely utalással arra, hogy a különböző hadiszállítások növekedése folytán a járművek legnagyobb része igénybe van véve, ugyszintén a téli zord időjárás következtében is arra kényszerül, hogy a személy és áruforgalmat a minimális fokra korlátozza. A Máv. tájékoztató közleményt ad ki, hogy mely vonatok közlekedhetnek február hó 12. től kezdve. Így budapesti keleti pályaudvar—Nagyvárad—Marosvásárhely között közlekednek az 511. és 512. személyvonatok, Budapest—Kolozsvár és Brassó között az 513. és 514. személyvonatok. A balkáni vonatok forgalma nem szenvedett változást. A helyiérdekű vonatok menetrendjére vonatkozó adatokat az egyes üzletvezetőségek hirdményei fogják a közönség tudomására adni.

* A Népszövetségi Hitelszövetkezet közgyűlése. Közvetlenül a háboru előtt alakult meg a Népszövetségi Hitelszövetkezet, Nagyváradnak ez a legfiatalabb pénzintézete s a bekövetkezett nehéz idők alatt a legfényesebben bebizonyította életképességét. A háboru alatt nemcsak fenn tudott állani, hanem meg is erősödött, kifele pedig nem remélt arányokban terjeszkedett. A Népszövetségi Hitelszövetkezet az új fejlődött, a minek alapítói tervezték és amire Nagyváradon égető szükség volt: a keresztény kis polgárság pénzintézetévé. Ma tartja a Hitelszövetkezet ötödik rendes közgyűlését, a melyben a II. évtársulat felszámol és megalkul az V. évtársulat. Az ötödik évtársulat megalkulásán már teljesen biztosítva van, amennyiben a jegyzett üzletészek száma már a 3000 felé jár s így az alapzabályok által megkívánt üzletészek számának háromszorosával alakul meg az új évtársulat. A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a felszámoló II. évtársulat üzleteredményéről.
2. A II. évtársulat zárómérlegének megállapítása, nyereség felosztása, kapcsolatosan a felmentvény megadása.
3. Alapszabály módosítása.
4. Igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok megválasztott helyének betöltése.
5. A közgyűlést megelőzőleg 3 nappal az elnökséghez írásbanileg előterjesztett esetleges indítványok.
6. Az V. évtársulat megalkotása.

A közgyűlést d. u. 4 órakor tartják meg a Népszövetségi Hitelszövetkezet helyiségé-

ben. (Kath. Kőr palotája). A közgyűlés után a csoportvezetők átvehetik a mához egy hétre a tartandó farsangi fútt-pályra szóló meghívókat.

* Vasárnap a plebánia templomokban. Vasárnap, a nagyváradi plebánia templomokban az isteni tisztalétek a következő sorrendben tartatnak: a várad olasz plebánia templomban: reggel 7 órakor, 8 órakor szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepléses szentmise és szentbeszéd délelőtt 12 órakor szentmise; délután 3 órakor litánia, este fel 7 órakor szentbeszéd és háborus ájtatosság; — a Szent László templomban: reggel 7 órakor csendes mise, 8 órakor predikáció és fél 9 órakor a tanulók miséje, délelőtt 9 órakor szent beszéd és ünnepi szentmise; 11 órakor szentmise; — délután 3 órakor litánia, este 6 órakor szent beszéd és háborus ájtatosság; — a várad velencei plebánia templomban: reggel 8 órakor szent mise, reggel 9 órakor ünnepi szentmise és szentbeszéd; — este 6 órakor predikáció és háborus ájtatosság.

* Nagyszombat új főjegyzője. Erdéhi Gyula főjegyző nyugdíjazásával megüresedett szabolcsi főjegyzői állásra a közönség képviselőtestülete eg hangulag Diószegi Károly eddigi másodjegyzőt választotta meg. Tegnap d. u. 10 órakor tartotta közgyűlését a képviselőtestület, amelyen Csányi János főszolgabíró elnököt. A főjegyzői állásra egyetlen pályázat érkezett be: a Diószegi Károlyé, akit a közgyűlés eg hangulag megválasztott. Diószegi Károly múlt év májusa óta vezzi nagy szorgalommal, közmegelégődésre a főjegyzői teendőket. Az új főjegyző puritán jellemű ember a kiváló közigazgatási tehetség.

* Két kitüntetés egyszerre. Rácz István tűzoltó-pródjelölt, Rácz Jakabnak, az Egyesült Bank és Takarékpénztár pénztárnokának fia, már jó idő óta teljesít hivatási szolgálatot egyik legutóbbi fűközet alkalmával kitüntette magát bátor magatartásával. A napokban ketős kitüntetésben részesült a derék ifju; egyszerre tiszték a mellére a kis ezüst viaszági éremet és a Károly keresztet.

* Kath. Kőr vetítőestéje. A Kath. Kőr keddi vetítő estélyén dr. N. Meih G. által kanonok, theológiai tanár tart nagyérdemű előadást a Rajna vidékéről Z. ppelel nézől f. lett kepekben mutat a b. azt a gyönyörű vidéket, melyen a festői várromok változnak a legváltozatosabb természeti szépségekkel. Az előadás pontban 5 órakor kezdődik.

* Joghallgatók jelentkezzenek beiratkozásra. A kir. jogakadémia dékánja ezúton is értesíti azon joghallgatókat, kik a rendes beiratkozási időben bármilyen elfogadható indokból be nem iratkozhattak, hogy elmaradásuk okán k megfelelő igazságlá a mellett folyó 16. 18. ig még beiratkozhatnak.

* A Nagyvárad Takarékpénztár ma, vasárnap délelőtt fel 11 órakor tartja rendes évi közgyűlését dr. Hoványi Géza udvari tanácsos, igazgatósági elnök elnöklése alatt, saját helyiségében.

* Rendkívüli segély a háromnál több gyermek után. Nagyvárad városi elhatározta, hogy a háromnál több gyermekkel bíró tisztviselők részéről az 1915. év július 1. től a háboru tartására, illetve további intőzkedésig a családipótlékot helyettesítő rendkívüli évi segélyt folyósít. A miniszter a törvényhatóság ezen határozatát jóváhagyta.

* Rádi Odön emléke. Ujjászervezés óta először lép a közönség elé a Szigligeti Társaság; jövő vasárnap, a hó 18 án rendezi első felolvasó ülését, a városi székhelyen a díszteremben. És pedig mindenekelőtt kegyeletos kötelességének tesz eleget: első ünnepségét Rádi Odön emlékezetének szenteli. Az ünnepség délelőtt 11 órakor kezdődik és a megayıtót Sas Ede, a Szigligeti Társaság elnöke mondja. Azután a Társaság felkérésére Baróthy Pál főügyész helyettes mond emlékbeszédet Rádi Odönról, méltatva őt, mint jogászt és szónokot; majd Antal Ándor, az irodalmi szakosztály elnöke tart felolvasást; a modern irodalom szempontjából foglalkozva a Szigligeti Társaság néhai elnökével. — Az ünnepség második része is különösen érdekes: java postáink háborus versait fogja hallani a közönség, a szintársulat jeles tagjaiak művészi előadásában. Kassits Rezső, Nadányi Zoltán és Juhász Gyula, Zsoldos Ándor, Tabáry Géza és Göndör Ferenc, Bihari Ákos pedig Dutka Ákos és Sas Ede egy egy költeményét fogják előadni. A felolvasó ülést a Szigligeti Társaság kulturális céljai javára rendezik, mérsékelt helysarak mellett. Az első három sor fentarított helysarak ára 3 korona, a többi sor 1 korona, belépti jegy 50 fillér, karzati hely 50 fillér. Jegyek mártól kezdve a Hetedes Hirlapirodában kaphatók s bizonyára élénk kalandoságnak fognak örvendeni.

* A munkásbiztosítási bíróság megalakulása. Ma, vasárnap délelőtt 9 órakor alakult meg a nagyváradai munkásbiztosítási bíróság Szöllőssy Gyula tanácselnök vezetésével a törvényssék II. 96-os tárgyalótermében.

* Előmunkálati engedély meghosszabítás. A kereskedelmi miniszter a nagyvárad belényesi vasút őssi velencei összekötő vasutvonalából kiágazólag, Nagyvárad határában az árapasztó csatorna mentén a Nagyvárad Velence állomásig, valamint ebből kiágazólag a N. V. V. bányászati vonalának folytatásában Várad-Szöllős és Várad-Szentmárton községek érintésével Rontó állomásig gőz, illetve villamos vasútra az előmunkálati engedélyt egy évről meghosszabbította.

* Lesz bőven citrom. A citromimport dolgát most a Haditervezés vette a kezébe és felszólította a vármegyéket és a városokat, hogy jelentsek be szükségletüket. Valószínűleg hamarosan több és olcsóbb citrom kerül forgalomba, bár citrom most is van elég. Kocsiszámra tollják a házalók az utcán, de ijásztően magas áron kínálják.

* A tej árát országosan maximumálják. Az Orsz. Közlekedési Hivatal elnöke körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, amely szerint ugy a vidéki, mint a városi lakosság tejjel való ellátásának biztosítása érdekében a te árak egyetemes és országos rendezését elkerülhetetlen szükségosnek tartja. Utasítani szándékozik a törvényhatóságokat, hogy a tej legmagasabb árát a következő árak figyelembevételével állapítsák meg: teljes tej ára a községekben és a termelőknél nagyban literenként 50 fillér, kicsinyben 54 fillér; rendezett táncu városokban átvéve a termelők és kereskedők közötti viszonyban 52 fillér, a fogyasztónak eladva 58 fillér; a törvényhatósági városokban eladónak 56 fillér, a

fogyasztónak 60 fillér; palacktej literenként 70 fillér. Felhívja báró Kürthy Lajos a törvényhatóságok vezetőit, hogy ezen árakra indokolt észrevételeiket február 15 ig terjesszék fel.

* Adományok az anya- és csecsemővédelem javára. Dr. Küzser Aladár 30 koronát, Sürger Bartalan 26 koronát, Kiss Bartalan 20 koronát juttattak hozzánt a Kath. Nővédő Egyesület anya- és csecsemővédelmi intézete javára. Rendelkezési helyére juttatjuk.

* Az 1917. évi mezőgazdasági munkák. A földmivélségügyi miniszteriumtól tegnap rendelet érkezett a megyei alispáni hivatalához, mely kimondja, hogy az 1917. évi tavaszi szántás-veési munkálatokra az 1916. évi tárgyú rendelet hatálya további intézkedésig kiterjesztett.

* Bihar megye az Arany-ünnepen. Nagyszalonta városa és az Arany Emlékegyesület nevében Tatai Balázs elnök tegnap hazafias hangu levélben hívta meg Fráter Barnabás alispánt a Nagyszalontán március 2 án rendezendő Arany-ünnepre. Az alispán még nem döntött, hogy Bihar megyét az országos ünnepen kik fogják képviselni, de valószínűleg a törvényhatóságokból többen fognak az ünnepségen megjelenni.

* A Tiszántúli Méhészegylet. Dr. Cziffra Kálmán, Nagyvárad város főispánja, mint a Tiszántúli Méhészegylet elnöke bejelentette tegnap Fráter Barnabás alispánnak az elnöksége alatt múlt év december 28 án megalakult Tiszántúli Méhészegylet tiszatkarát, egyben oly irányú pártfogást kéri munkájában, hogy a megyei hatóságok az együletet támogassák.

* A Hungária cipőgyár r. t. ma, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja évi rendező közgyűlést.

* A Vörös-Kereszt fiókjai a megyében. Bihar megye ma ma nagyobb községében már megalakult a magyar szent korona országai Vörös-Kereszt együletének egy egy fiókja, mely nemcsak céljai köze sorozta a háboru utáni segítő feladatokat is. A Vörös-Kereszt igazgatósága a háboru utáni megszaporodott feladatok teljesítése elő teljes és nagyarányu szervezethez akar lépni s ezért átiratot intézett tegnap Bihar megye alispánjához, amelyben arra kéri az alispánt, hogy minden egyes községben szükséges lenne fiókot állítani s indítsa ennek érdekében széleskörű társadalmi mozgalmat.

* A Gyermekbarát tea-estje. A Gyermekbarát egyesület 18 iki nagy tea-estje mind nagyobb szabásúvá válik. A Vigadó nagytermét művészeleg feldíszítik. A tavaly oly népszerűvé vált labda játékot ismét felújítják. Külön eseménye az estnek a sorsolás, amelyre már eddig is a legértékesebb tárgyakat adományozták helybeli kereskedők. Így például egy koronás tombois jeggyel élsimiszert (sukor, liszt, borsó stb. csipkét, selymet, óráát, vázát és ki tudja mi mindent lehet majd nyerni. Bájosnak ígérkezik a róssaszín ruhás élmézes kis lányok tango felvonulása. Lesz jó sátor, pezsgő the. Zsigmond Anna a Szigligeti színház primadonnája énekel, H. Körössy Juci és Dutka Ákosné egy pompás piaci jelenetet adnak elő melyet a óélna Marton Manó írt. A zenét a 4 honvéd

gyalogesred zenekara szolgáltatja. A Gyermekbarát vezetősége élén Tordai Molnár Géza-nél mindent elkövet, hogy az est minél fényesebben sikerüljön, hogy a jelenlevőkkel néhány órára elfeledtesse a mai idők szomorúságát.

* A Bölcsőde egyesület közgyűlése. A Bölcsőde egyesület ma délelőtt fél 11 kor tartja közgyűlését az Immaculata-zárdában, Teleky-utcán.

* Adomány a vak katonáknak. Ötv. Waltner Károlyas 2 koronát küldött szerkesztőségünthe koszorúmegváltás címen. Gyűjtésünk ezzel 3644 korona 37 fillérre emelkedett. Rendelkezési helyére juttatjuk.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki mindent hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

* Egy özvegy urinő elvállalja egy magányos urinőt, vagy hivatalnokait teljes ellátással. Cím: Körös utca 23 sz. ajtó 5. sz.

* Tanulófiúk felvételnek Földstrick Kálmán könyvtároszatében Széchenyi-tér 6.

* Köhögés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle hurut szoletko. Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

* Világításra 65 voltos dinamó kapcsolótábla, benzínmotor aku nulator eladó Kertész-utca 22. Varga.

* Bóti szolga felvétetik, Komlós Testvéreknél.

Több ház forgalmas helyen eladó. Bővebbet a Nagyváradai Kereskedelmi és Forgalmi banknál, Rimanóczy utca 6. szám.

* „Korona szappan-por” Nem kell szappan, sem szód, sem mosópor. Hőfehérre mos, a ruhának nem árt, minden csomagon a törvényszéki vegyészeti tanúsítvány. Egy félti és doboz ára 25 kgr. ruhára 1 korona. Egyedüli főraktár: Farkas István „Apolló drogeria” Nagyvárad. Telefon 13—02.

Kiadó. Arany János-utca 7. sz. házban egyedülálló 4 szobás modern lakás fürdőszoba s egyéb mellékhelyiségekkel 1917 május 1 re értekezhetni a Poigáci Takarékpénztárnál. Kossuth-utca.

Szent László-tér 10 sz. alatt levő házukban udvari kávéház helyiségei 1917 május 1 jére kiadó. Azonnal lehet értekezni Moskovits r. t. irodájában.

Eladó oklón 500.000 darab tégla értekezhetni a Nagyváradai Kereskedelmi és Forgalmibank részvénytársaságnál Rimanóczy-utca 6.

Cukorka eladás Aszódi Mihály üzletében. Főüzlet Kossuth-utca Sas palota. Fiók: Csokoládé Király Rákóczi-ut. Pászok, Borok herceg Wladischgrätz tokai pincéből. Andrányi Arad, Domay Arad és Paluzayai Pozsony mind nemes fajú borok. Friss dílygyümölcs, dió, malagaszó, krach mandula gardinetnek. Friss szaloncukorka, összes létező likőrök, szilvórium, rum, seprő és törkölypálinkák. Finom valódi konyak. Zamatos teák és kiváló finom Aszódi 8 féle zamatu pörköltkávái készen darálva. Kugler Gerbeaud bonbonok főraktára. Főüzlet telefon 635. Fiókuzet telefon 610.

* Keresek egy jókarban levő tisztes mérleget, lehetőleg 200 klgm. Cím a kiadóhivatalban.

SZÍNHÁZ.

A MAI SZINLAPOK.

Délután 3 órákor, fél helyárral:

Zsuzsi kisasszony.

Operett 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Falsti kamaranékes	— Tompa Béla
Fribicsey, postamester	— Rákosi Ferenc
Zsuzsi, gyámleánya	— Vig Manci
Péterffy, szerkesztő	— Békefi Lajos
Binnye, riporter	— Zsoldos Andor
Minigazgató	— Iványfó Jenő

Este 7 és fél órákor, rendez helyárral:

Özvegy kisasszony.

Vígjáték 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Dormándi György	— Bihari Sándor
Dr. Kabos, művészeti-ténész	— Tarnai Béla
Sovánka Pál, gyógyszerész	— Sik Rezső
Mariska leányai	— Vigh Manci
Mira	— Szabai Margit
Sebes Géza, unokaöccse	— Tompa Béla

Heti műsora

Vasárnap délután: Zsuzsi kisasszony.
Vasárnap este: Özvegy kisasszony. (Uj énekes bohózat.)

Hétfő: Özvegy kisasszony.
Kedd: Özvegy kisasszony.
Szerda: Özvegy kisasszony.
Csütörtök: Rip van Winkle.
Péntek: Kárpáthy Zoltán.
Szombat délután: Négy a kislány.
Szombat este: Három a kislány.
Vasárnap délután: Lili.
Vasárnap este: Csalládó.

A színházi hét.

Vasárnap este mutatja be a Szigligeti színház társulata a bécsi eredetű, kitűnő Özvegy kisasszonyt, a mely egyike a legkedvesebb zenéjű énekes vígjátékoknak és tekintve azt az előrelátható sikert, amelyet az a pompás darab aratni fog, a színház vezetősége máris a jövő hét hétfő kedd és szerdai napjaira is kitűzte az Özvegy kisasszonyt.

Csütörtökön este a régi operette irodalom egy örökszép gyöngye: Rip van Winkle kerül színre, amikor is Lisbeth Sz. Zsigmondy Anna, Rippert pedig Bihari Sándor játva.

Ezt pénteken az ugyancsak meleg sikerrel fogadott Kárpáthy Zoltán követi, amely szombaton este is, az utolsó helyig elfolt házat vonzott, úgy, hogy a jegypénztár már délután kiakasztotta a Minden jegy elkelt feliratu táblát.

A szombati napot csupa Kislány tölti be, amennyiben délután Négy a kislány c. kacagtató paródia, este pedig a bájos Schubert operette: a „Három a kislány” kerül színre.

Vasárnap délután Lili tölti be a műsort, míg este ismét premierje lesz a színháziak.

Es alkalommal eredeti bemutatóról van szó, amennyiben a Csalládó című bécsi operettet, minden magyar színház megelégedés először is a Szigligeti színházban mutatják be.

A közönség figyelmébe. A színház e hétfő, vasárnap délutáni előadása kivételesen fél 3 órákor kezdődik.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Helfy József utóda NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Ajánl dús raktáráról előnyösen: lisztes és gabonaszakokat, ponyvákat, mindenféle legjobb kötélárut, kender és papírzsinegeket,

szalmaszakok, pokróczok és takarókat,

gazdasági erős esztrákot és fedéllemezeket, olajokat és gépszirt.

Nagy raktár kárpitos kellékekben.

Beraktározás!

Áruk, butorok, termények stb. rövidebb-hosszabb időre való beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros- és száraz pincék, istállók, kocsiszínek is állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk. Közelebbi felvilágosi ással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ. beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400

Eladó a uraközi mén.

A nagyváradai lat. szert. káptalan iklódi gazdaságában eladó egy 6 éves sárga telivér muraközimén

Főbb felvilágosítást nyújt Jancsó Lajos szántó. Irod. post. u. p. Nagyvárad. T. h. f. 495

Vegyünk Osztályos-jegyét az új főelárusítónál az

Ujvárosi takarékpénztár n.-t.-nál
Szent László-tér 5. Telefon 994

A VI. évfolyam húzása február 14. től március 13. ig. ar. s. m. y. s. a. l. o. r. m. i. 33 ezer nyeresemény 10 millió 555 000 korona összegben huzatik ki.

A kedveltebb számokból még néhány napig a következők kaphatók:
94315-5 64325 92106 161 92123
60 88513 61 88523 forszámg.

VIGADÓ mozgó-színház

Vasárnap, hétfőn
Hőf. hárko
regény 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.

URANIA mozgó-színház

Vasárnap, hétfőn
A varázsvessző
dráma 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.

APOLLO mozgó-színház

Vasárnap, hétfőn
A Fénysugar
dráma 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.

Heti árjegyzék:

HADI MOZSÁR PORCELLÁN ÜTŐVEL 6 K

- China ezüst kenyér kosár fogóval . . . 5 K
- China ezüst cukor tartó fogóval . . . 5 K
- China ezüst vaj tartó fogóval . . . 5 K
- China ezüst cukor kosár fogóval . . . 5 K
- China ezüst gyümölcs állvány tállal . . . 5 K
- China ezüst dohányzó készlet tálcaival . . . 5 K
- China ezüst gyümölcs kosár színezve . . . 5 K
- Alpaca torta állvány majolika betéttel . . . 5 K
- Alpaca kenyér kosár majolika betéttel . . . 5 K
- China ezüst talpas állvány színes üveggel . . . 5 K
- Majolika vizes kancsó színezve . . . 5 K
- Majolika téstás tál színezve 6 tányérral . . . 5 K
- Majolika virágváza színezve roccoco . . . 5 K
- Befőttes készlet színes roccoco 6 tányérral . . . 5 K
- Befőttes állvány színes 6 tányérral . . . 5 K
- Likőr készlet tálcaival aranyozva 6 szem. . . 5 K
- Boros készlet roccoco aranyozva 6 szem. . . 5 K
- Sörös készlet roccoco aranyozva 6 szem. . . 5 K
- China ezüst talpas gyümölcs állvány . . . 10 K
- Mosdó készlet fayence színes roccoco . . . 10 K
- Gyermek mosdó készlet színes felszerelve . . . 10 K
- Fűszer készlet színes felszerelve állvánnyal . . . 10 K
- Teás készlet színes aranyozással 6 szem. . . 12 K
- Kávés készlet színes aranyozással 6 szem. . . 12 K
- Feketekávés készlet tálcaival színes 6 sz. . . 12 K
- Ebedlő készlet sz. aranyozással roccoco 6 sz. . . 36 K
- Ebedlő kész. sz. aranyozással roccoco 12 sz. . . 80 K

Konyha felszerelések, zománcozott acél főző-dények, Evőeszközök, kávéházi és vendéglői felszerelések.

Répkeretezés, ablak üvegezés gyorsan és pontosan előnyös árban készül.

Eladás nagyban és kicsinyben.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Pályázati hirdetés.

Az üresedésben levő *köröstarjáni segédgyári állásra* pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása:

Kézpénzfizetés 1400 korona, két szoba, konyha udvar és kertből álló természetbeni lakás, hivatalos kiküldetésekor 4 korona napi-díj és természetbeni fuvar.

Felhívom mindazokat, akik ezen állásra pályáznak, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XY. t. c. 3. §-ában előirt képesítésüket és az eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal folszerelt pályázati kérvényüket folyó évi február 15-ig hozzám annyival is inkább adják be, mert a később beérkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választást 1917. évi február hó 16-ik napjának délelőtti 11 óráján tartom meg Köröstarján község tanácstermében, mely gyűlésre Köröstarján és Köröngyeres községek képviselőtestületei szabályszerűen egybehívandók.

Nagyvárad, 1917 január 12.

Nagy Márton
központi főszolgabíró.

Mezőgazdáknak saját gazdasági szükségletükre szolgáló köles hántolását a Hadi Termény-Részvénytársaság feltételei szerint elvállaljuk.

Moskovits Adolf és Fiai

„Adria“ R. T. Nagyváradon.

Nagyteleky és Arany János utca sarkán lévő házban az emeleten egy modern négy szobás lakás erkéllyel és mellékhelyiségekkel május hó 1-re kiadó!

Ugyanitt egy

üzlethelyiség

és egy souterrainban lévő egy szobás lakás aug. 1-re kiadó!

Értekezni lehet a házmesternél, vagy INCZE irodában, Bémer-tér 3 ik szám alatt.

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.

Telephon 92. sz.

Alabástrom szappan

legjobb és legtisztább anyagokból készül, kitűnően habzó, igen tartós, teljesen lugmentes finom szappan kellemes illatánál fogva általánosan elvan terjedve

1 db ára 3 kor. 50 fillér.

EMIR

keleti hajfestő

legszebb fekete, vagy barna színre fest néhány perc alatt minden haját, bajuszt és szakált. Teljesen ártalmatlan. Használata egyszerű és a festés igen sokáig tart. Óvakodjunk utánzatoktól csak **EMIR** névvel ellátott dobozokat fogadjunk el.

1 készlet ára 3 kor. 50 fillér.

Ha szeplőjétől és pattanásoktól meg akar szabadulni, ha üde, friss arcot akar, úgy használjon

**alabástrom
arczerémet**

kétféle minőség van forgalomban nappali és esteli használatra

1 tégely ára 1 kor. 30 fill.

Fenti szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt“
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

Árverési hirdetés.

Az előirt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közölni teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. törvényszéknek 1915 évi P. I. 9 7/22 számú végzésével Dr. Murvai Zsigmond ügyvéd esődtő megmondók. — v. Biharmezőkeresztesi Takarékpénztár esődtővében elrendelt a csődtárba felvett és 5000 koronára becsült részvényekre a esődtő árverés elrendeltetik az ak Nagyváradon, Kir. Törvényszéki palota á vevelő helyiségében leendő megtartására határidőül 1917 év február hó 21. napjának délelőtti 11 órája tüzetik ki, mikor a bíróság listázott 25 db. „Közszéki és Köjgyök Országos Bankja által kibocsátott részvények s egyéb ingóságok a legtöbbet igerőnek kézpénz fizetés mellett, szűs sz eset n becsáron alul is el fognak adni oly figyelmezéssel, hogy a részvények valóóságáért sen a esődtő megmondók, sem a esődtő választmány s a atóság: nem vállal.

Felhívom mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárból a végrehajtó követelést megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyben részökre foglalás korábban eszközölhetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az átírás megkezdéséig alírtott kiküldötté vagy írásban beadni vagy pedig szóval b jelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tabláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1917. évi február hó 8. napján.

Csathó Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

Családi ház

6 szobás urilakás parkirozott kerttel **eladó.**

Értekezhetni Dr. Kaczián Kálmán ügyvédnél. Uri-utca 15.

Az Erzsébetligeten lévő **4 ujj földszintes** házban egy és két szobás lakások mellékhelyiségekkel május hó 1-re kiadók.

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

Szőlőtörkölyt

kiégetett vagy kiégetetlen állapotban legmagasabb árrban vásárolunk.

Moskovits Mór és fia
Részv.-Társ. Kolozsvári-u.

Ö csász. és Apost. kir. Felségének

legfelső felhatalmazása folytán

44. CSÁSZ. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK

polgari jótékonycélokra.

Ezen sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz, 625.000 kor. összértékben.

A főnyeremény 200.000 korona.

A húzás nyilvánosan Wienben, 1917. február 22-én fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtsstrasse 5. sz. a., a m. kir. lottóvédéki igazgatóságnál Budapest, IX. ker., Fővámbáz. továbbá a lottógyűjtődéiben, dohánytörzsdékben, vasutaknál, adó-, posta- és távirádahivataloknál, váltóüzletekben is kaphatók. Játéktörvények sorsjegy vevők részére ingyen adatként ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.
Jótékonycélu sorsjátékok osztálya.

IZSÁK LIDIA

elsősorú főzőszalon

Nagyvárad

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

előtében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és hűtőkötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilárd és minőségi művésznőnk egyedüli szállítója.

Telefon: 11-53.

Ingatlanok eladása és vétele.

Intézetünkél ház és egyéb ingatlanok eladása és vétele dolgában több bejelentés történt. Felhívjuk tehát azokat, akik ház vagy más ingatlant

venni vagy eladni

akarnak, hogy ebbeli szándékukat intézetünk-nél haladéktalanul

jelentsék be,

mert kitűnő összeköttetésünkkel fogva ez igéretet a leggyorsabban és legkedvezőbben ki tudjuk elégíteni.

Az ingatlan átadások leányolítása érdekében szükség esetén előnyös kölcsönökkel is gondoskodunk.

Ujvárosi Takarékpénztár r. t.
Nagyvárad, Szent-László-ter 5.

FACIPŐ-GYÁR

Haas Lipót

LINOLEUM

NAGYVÁRAD

RÁKÓCZI-UT 5. SZÁM.

Cipőfelsőrész bőrből,
talp és sarok fából.

Nagyság: 27-28, 29-35, 36-39, 40-48.
Ár: 14,-, 16-70, 18-40, 24-K.

DETAIL

ENGROS

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben. Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő **Málnaszörp**, **Törley pezsgő**, valódi kitűnő **ó-borok**.

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta friss vaj, remek lipói túró.

Telefonszám 11-49.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtott ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r-t-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsilülés, lábvédők és szerszámok raktára.